

KRISTUSOVO TRPLJENJE V KAPUCINSKI DUHOVNOSTI

Tomaž iz Celana v Abrucih se je Frančiškovim manjšim bratom pridružil enajst let (1215) pred svetnikovo smrtjo. Izobražen in široko razgledan mož, ki je še v času Frančiškovega življenja pomagal širiti njegov *red manjših bratov* po nemških deželah, je kmalu po svetnikovi smrti (1226) po nalogu papeža Gregorja IX. v letih 1228/29 napisal življenjepis Frančiška Asiškega. Tako je nastala *Vita Prima S. Francisci*, prvo zelo neposredno pričevanje o Frančišku. Po naročilu vrhovnega predstojnika manjših bratov je 1246/47 ta prvi življenjepis še razširil in ga obogatil s pričevanji bratov, ki so Frančiška osebno dobro poznali. Tako je nastala *Vita Secunda S. Francisci*. Tomaž, ki je vrsto let živel s svetnikom, ga spremljal, poslušal ter doživel in tako od blizu poznal ter občudoval njegovo globoko duhovno življenje, se je lahko bolj kot marsikdo drug približal Frančiškovi duši. Oba spisa pričujeta, da je zelo neposredno zaznaval Frančiškovo religiozno čutenje ter to znal tudi s kratkimi in jasnimi besedami povzeti. Na ta dva spisa se poleg na neposredne Frančiškove spise v prvi vrsti naslanjajo vsi kasnejši poskusi opisovanja asiškega svetnika.¹

V prvem življenjepisu je Tomaž zapisal: »Neprenehoma je premišljeval o Gospodovih besedah in njegovih del nikdar ni izpustil izpred oči. Predvsem ponižnost Gospodovega učlovečenja in ljubezen njegovega trpljenja si je vtisnil tako globoko v spomin, da mu je bilo kar težko misliti na kaj drugega.«² Podobno zapiše Tomaž v drugem življenjepisu. Po srečanju s Križanim v cerkvi sv. Damijana »se je v njegovo dušo vtisnilo globoko sočutje s trpečim Kristusom, in z gotovostjo lahko mislimo, da so se Gospodove rane, ki jih sicer še ni nosil na svojem telesu, najgloblje vtisnile v njegovo srce.«³ To srečanje s Križanim pri sv. Damijanu tudi za Tomažem najbolj upoštevan Frančiškov življenjepisec sv. Bonaventura postavlja v začetke Frančiškovega spreobrnjenja in pravi: »V tem srečanju je božji člo-

¹ LThK 10, 136.

² Tommaso da Celano, *Vita Prima*, v: *Fonti francescane, Scritti e biografie di san Francesco d'Assisi, Cronache e altre testimonianze del primo secolo francescano, Scritti e biografie di santa Chiara d'Assisi, Movimento francescano Assisi 1978, Nr. 467.*

³ Tommaso, n.d. Nr. 594.

vek razumel, da mu Bog pošilja najvišje evangelijsko sporočilo: *če hoče kdo iti za menoj, naj se odpove sebi in vzame svoj križ ter hodi za menoj.*⁴

Tomaž iz Celana v življenjepisu sv. Klare Asiške piše, da je Frančišek uvedel tudi *Molitveno bogoslužje Gospodovega trpljenja*. Gre za votivni oficij, ki so ga v srednjem veku radi dodajali kanoničnim uram. Sestavljen je iz psalmov in odlomkov Sv. pisma, ki so očitno bili Frančišku posebej pri srcu in so izražali tiste misli, ki jih je ob Gospodovem trpljenju izrazil občutil. Ta oficij je z globokim sočutjem izpovedana hvalnica Kristusovemu trpljenju, obenem pa zahvala za vse Kristusovo odrešitelsko delo, v katerem Frančišek občuduje božjo ljubezen do človeka.⁵

Duhovno naravnost Frančiška in Klare so kot dediščino, ki jo je treba pozorno ohranjati in jo še bogatiti, povzeli manjši bratje in sestre klarise. Red manjših bratov se je v teku stoletij razdelil v več skupnosti (kot samostojni redovi danes obstajajo minoriti, frančiškani, kapucini in regularni tretjeredniki) vsem pa je seveda temelj in izhodišče ostala Frančiškova Regula. Znotraj nje so iskali različne poudarke, kako bi glede na nove okoliščine in izzive uresničevali »življenje po evangeliu«, kot je vsa svoja prizadevanja v Reguli opredelil sv. Frančišek. Med najvidnejšimi značilnostmi pa je v stremenju za »življenje po evangeliu« pri vseh teh skupnostih vedno bilo posebej poudarjeno češčenje in oznanjevanje Kristusovega trpljenja. V miselnosti teh redov se je ohranjalo Frančiškovo prepričanje, da se je Kristus prav v svojem trpljenju najbolj približal človeku, mu postal najbolj enak, najočitneje sestopil iz svojega božanstva in najneposredneje razumel človeka v njegovem trpljenju in nebogljenosti. Ta duhovna naravnost je našla neštetevilne odmeve v pridigah, spisih, teoloških razmišljanjih in umetnostnih izrazih v vseh redovih manjših bratov.

Kapucinski red ima svoje začetke v letu 1525, ko se je pridigar iz ankonske observantske province p. Matej odločil, da bo živel bolj strogo v duhu Frančiškove Regule. Papež Klemen VII. mu je ustno dovolil, da sme živeti »kot puščavnik brez stalnega bivališča dobesedno po Frančiškovi Reguli in povsod oznanjati evangelij.« Isti papež je 3. julija 1528 izdal dokument, s katerim je potrdil kapucinski red in dovolil sprejemati nove člane iz vrst laikov, duhovnikov in redovnikov. Že naslednje leto je red štel okoli 30 članov, do leta 1536 pa narastel na okoli 700 članov. Prvo ustavo - temeljila je seveda na Frančiškovi Reguli - je kapucinski red dobil na kapitlju v Albacini leta 1529. Vsa posamezna določila, ki so res zahtevna in stroga,

⁴ San Bonaventura da Bagnoregio, *Leggenda Maggiore*, v: Fonti francescane, n.d. Nr. 1035.

⁵ *Spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, Mohorjeva družba, Celje 1982, 34, 140 sl.

se stekajo v zadnje določilo, ki je naslovljeno z geslom *Hoditi za Kristusom*. Tod beremo: »Če bi se komu od bratov zdelo karkoli v teh določenih pretežko, naj se spomni našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je prišel na svet in se rodil ubog in ponižen, in vse njegovo življenje je za nas postalo ogledalo in zgled ponižnosti in uboštva. To je učil in pokazal našemu očetu sv. Frančišku, in poučil je vse svoje služabnike, da bi mogli razumeti, da je izhodišče, pot in cilj našega spreobrnjenja zedinjenje z Gospodom na njegovem križu. Kdor je prebiral in se poglobljal v življenje svetnikov, more razumeti, kot sv. Martin, ko se mu je bližala smrt. Učenci so mu prigovarjali, naj pusti, da mu v postelji podložijo voljnjejšo slamo, pa je odgovoril: za kristjana se spodobi, da umre v raševini in pepelu; če vam zapustim drugačen zgled, grešim. Tako, bratje, sledimo besedam in zgledom svetnikov in ne poslušajmo ljudi, ki zavračajo spokornost in Kristusov križ. Hodimo za njim!«⁶

Najstarejši kronisti v kapucinskem redu so pri predstavitvah vidnejših sobratov kar redno poudarjali njihovo molitveno in meditativno življenje, v katerem je kot stalnica veljalo soočanje s trpečim Kristusom. Bernardin iz Colpetrazza, ki je v red vstopil leta 1534 in je osebno dobro poznal prve kapucine, je po naročilu vrhovnega predstojništva pisal kroniko reda (*Chronica seu Historia Ordinis*).⁷ O prvem svetniku iz kapucinskega reda, Feliksu Kantališkem (+1587), piše, da je »pogosto ponoči v cerkvi molil psalm *Miserere*, se bičal in se poglobljal v premišljevanje Kristusovega trpljenja«⁸, o njem beremo tudi, da je »veliko nočnih ur klečal pred Odrešenikom v tabernaklju z razprostrtimi rokami, kakor bi visel na križu«⁹. Lovrenc Brindiški, ki je s svojo misijo v Prago leta 1599 položil temelje za kasnejšo Štajersko kapucinsko provinco, je v nagovoru novincem poudarjal, da je »Kristusovo trpljenje več kot zadostovalo za naše odrešenje, s premišljevanjem tega trpljenja in posnemanjem Kristusa pa storimo, da trpljenje tudi za vsakogar od nas postane učinkovito«¹⁰

Tudi med patri Štajerske province najdemo vrsto takih, ki jih je posebej odlikovalo duhovno življenje s poudarkom na premišljevanju Kristusovega trpljenja. V državnem arhivu v Milanu hranijo zanimiv dokument, ki opisuje več kapucinov Štajerske province med leti 1635 in 1722.¹¹ Vidno mesto med njimi pripada **p. Konstanciju iz Škofje Loke** iz znane plemiške rodbine Fürnpfeil, ki je med lo-

⁶ *I Cappuccini, fonti documentarie e narrative del primo secolo (1525–1619)*, a cura di Vincenzo Crisculo, Curia generale dei frati cappuccini, Roma 1994, Nr. 232.

⁷ *Lexicon Capuccinum*, Romae 1951, 202. Njegovo kroniko je v celoti objavil Melchior a Pobladura, v: *Monumenta historica O.M.Cap.*, vol II-IV, Assisi-Roma 1939–1941.

⁸ *I Cappuccini*, n.d. 514.

⁹ Verdev Klemen, *Sveti in blaženi kapucini*, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana 2014, 22.

¹⁰ *I Cappuccini*, n.d. 701.

¹¹ *Vita Patris Constantii Locopolitani, et gesta. Provincia Styriae ab anno 1635 usque ad 1722. Series Capucinatorum illustrium Provinciae Styriae*. Archivio di Stato Milano, Fondo Religione, p. a. 6505.

škimi odličniki zavzemala pomembno mesto in bila že vrsto let dobro povezana s kapucinskima samostanoma v Ljubljani in Gorici ter novoustanovljenim samostanom v Vipavskem Križu. Njegov oče Korbinijan je bil protipisar in 1647–1650 loški glavar. Konstancij je stopil v red 15. julija 1637, tri leta pred tem, ko so začeli graditi samostan v Kranju. Dobrih trideset let je skoraj nepretrgano opravljal službo samostanskega predstojnika izmenično v Mariboru, Ptuju, Gradcu in Mostu na Muri, poleg tega je bil dolga leta tudi vzgojitelj novincev. Leta 1656 ga najdemo v Kranju, kjer se je nova kapucinska naselbina že uveljavljala s svojo pridigarско in spovedno dejavnostjo. Umrl je v Gradcu leta 1684.¹² V krogih kapucinov samih je bil tako spoštovan, da so že kmalu po njegovi smrti napisali in potem prepisovali njegov življenjepis, da bi ga mlajšim generacijam posredovali kot vzor in zgled pobožnega kapucina. V milanskem dokumentu o njegovi pobožnosti do trpečega Kristusa med drugim piše takole: »Odlikoval se je v kontemplaciji in včasih so sobratje videli, kako ga je moč Duha ponesla v ekstazo. Nenehno si je božji mož prizadeval živeti v molitvi, podnevi in v nočnih urah je vztrajal v meditaciji, vžgan s takšnim sočutjem in gorečo ljubeznijo do trpljenja našega Odrešenika, da je vse muke, ki jih je Zveličar vzel nase za odrešenje človeškega rodu, hotel nenehno čutiti tudi na svojem telesu. Ni mu zadostovalo, da je sam ostro pokoril svoje telo. Prosil je nekatere novince, naj ga kot ubogega grešnika kaznujejo; da bi zadostili željam pobožnega moža, vsega prevzetega od Gospodovega trpljenja, so ga kot Kristusa topli, obloženega z velikim križem vlekli po vrtu, ga zasramovali, ga vlekli za lase ter ga do krvi bičali.«

Prepričanje, da mora biti premišljevanje Kristusovega trpljenja nenehni spremljevalec redovnikovega življenja ter da spada med najpomembnejše pripomočke k osebni duhovni rasti, so redovni vzgojitelji kandidatom za kapucine vsajali vse od vstopa v samostan in se temu posebej posvečali v letu noviciata, ko naj se kandidat poglobljeno uvaja v redovno življenje in neposredno seznanja s sredstvi duhovne rasti. Zgovorni so v zvezi s temi prizadevanji *Zapisi novinca v noviciatski šoli v letu Gospodovem 1752 v uporabo brata Romualda iz Gorice*,¹³ ki v strnjeni obliki povzemajo poudarke enoletnega »šolanja« v noviciatu in obenem nakazujejo smernice za nadaljevanje prizadevanj v duhovni rasti. V 17. odstavku govori o jutranjem in večernem premišljevanju Gospodovega trpljenja. Snov za premišljevanje je razdeljena po dnevih v tednu; vsak dan sta dve premišljevanji, jutranje in večerno, in za vsako so zapisane tri vsebinske točke. Začne se v nedeljo zjutraj: *1. točka, Kristus se poslavlja od svoje svete Matere in se jih zahvaljuje za vso materinsko dobroto skozi 33 let; 2. točka, Sveta Devica Mati se mu v solzah*

¹² Benedik Metod, *Kapucinski samostan s cerkvijo sv. Ane Škofja Loka*, Celje Škofja Loka 2009, 212.

¹³ Spis v latinskem jeziku, prevedel ga je p. Angel Kralj, v izvirni knjižici obsega 92 strani; hrani ga arhiv kapucinskega samostana v Vipavskem Križu.

zahvaljuje, ker jo je izbral za mater in prosi odpuščanja, če ni do takega Sina izpolnila vsega in na najbolj popoln način materinske naloge; 3. točka, Premišljuj njuno medsebojno podelitev blagoslova, njuno skupno bolečino in skupne solze. Nedeljsko večerno premišljevanje je v treh točkah posvečeno zadnji večerji in postavitvi zakramenta evharistije. Ponedeljek je posvečen dogajanjem na Oljski gori, torek razmišljanju o Judovem izdajstvu in begu apostolov, sreda zasliševanjem Jezusa pred velikimi duhovniki in Pilatom ter bičanje, četrtek zasmehovanjem Jezusa in kronanju s trnjevo krono, petek smrtni obsodbi in križevemu potu, sobota križanju na Golgoti, ki se sklene z zadnjo točko: Jezus izroči svojo mater učencu Janezu in Janeza zaupa materi. V 22. odstavku zapisi kratko povzemajo namene, ki naj bi novinca in kasneje redovnika redno spremljali pri njegovi vsakdanji molitvi. Spet se zvrste posamezni momenti iz Kristusovega življenja, pri čemer je daleč največji poudarek na njegovem trpljenju. Ponedeljek naj bi bil prežet z mislijo na Jezusovo rojstvo »in ves njegov trud v vsem življenju«. Misel za torek: Jezus moli, poti krvavi pot, v mesto ga pripeljejo kot razbojnika. Misel za sredo: Jezus pred raznimi sodišči po krivem obtožen, pretepen, opljuvan in zasmehovan. Četrtek: Jezus bičan, s trnjem kronan, obsojen. Misel petka: Jezus nosi križ, je križan, tri ure visi na križu, po sedmih besedah v največji muki umre. Sobota: Jezusa snamejo s križa, ga polože Mariji v naročje in ga pokopljejo. Ta krog se sklene v nedeljo, ko je v središču misel na Gospodovo vstajenje, njegov vnebohod in na prihod Svetega Duha.

Drug dejavnik, ki kaže na vsebinsko izhodišče pasijonskih procesij, so pridige znanih in manj znanih kapucinov, bodisi ohranjene v rokopisih, ki jih je v nekatereh arhivih kar precej, bodisi objavljene v tisku. Številne namreč govore o Kristusovem trpljenju. Arhiv škofjeloškega samostana hrani v zajetno knjigo vezane rokopisne pridige za nedelje v letu, za nekatere praznike in petnajst pridig za postni čas **p. Ferdinanda iz Ljubljane**.¹⁴ Pri vsaki pridigi je zapisano, kdaj in kje jo je imel. Iz teh zapisov je razvidno, da je v letih 1721–1726 kot *concionator ordina-*

¹⁴ P. Ferdinand iz Ljubljane je v kapucinski red stopil leta 1700 in opravil noviciat na Ptuj, kjer mu je bil magister p. Kerubin iz Škofje Loke. Provincijski dokumenti spričujejo, da je bil 1728–1731 gvardijan v Kranju, 1731–1732 pa v Škofji Loki. Umrli je 19. marca 1744 v Škofji Loki. Arhiv škofjeloškega samostana hrani njegove v zajetno knjigo vezane rokopise pridig za nedelje v letu, za nekatere praznike in petnajst pridig za postni čas. Pri vsaki pridigi je zapisano, kdaj in kje jo je imel. Iz teh zapisov je razvidno, da je v letih 1721–1726 kot pridigar deloval v Škofji Loki, 1726–1728 in ponovno 1735 v Ljubljani, 1733–1734 ter 1741–1743 v Kranju in 1739–1740 v Trstu. Leta 1722 je kot »redni pridigar« imel postne pridige v Škofji Loki; sklenil jih je na veliki petek popoldne s pridigo, po kateri je p. Romuald izvedel pasijonsko procesijo. Med dokumenti Škofjeloškega pasijona je tudi Ferdinandovo pismo, v katerem piše, da »naš ljubljanski samostan že več kot sto let na Veliki petek pripravlja procesijo Gospodovega trpljenja«, na hrbtni strani pa je tudi seznam župnij, ki jih je treba o procesiji obvestiti. Sklepati smemo, da je pred prihodom v Škofjo Loko p. Ferdinand bil voditelj procesije v Ljubljani in kot tak lahko z nasveti občutno pomagal p. Romualdu.

rius, redni pridigar, deloval v Škofji Loki. Ta pridigar je čisto neposredno povezan s pasijonsko procesijo na Veliki petek leta 1722. Postne pridige za to leto je sklenil na Veliki petek popoldne s pridigo, po kateri je p. Romuald izvedel pasijonsko procesijo. Na začetku besedila je zapisal, da gre za pridigo *Die Veneris Sancto, Locopoli 1722*, na Veliki petek 1722 v Škofji Loki. Za temo pridige je navedel misel iz Knjige žalostink: *O vi, ki greste mimo po poti, premislite in glejte, ali je kakšna bolečina kakor je moja* (Žal 1,12).

Z zelo obširnim uvodom, kako žalostne novice prizadenejo človeka, poslušalce pripravlja na soočenje s Kristusovim trpljenjem. V izhodišču pripovedi o Gospodovem trpljenju zatrdi, da je božji Sin prišel na svet, da bi privzel človeško revščino in nase sprejel odrešilno trpljenje. Ustavi se pri zadnji večerji, pri učencih in Mariji, ki žaluje nad Jezusovo usodo in pravi: oh, če bi mi kdo dal, da bi jaz mogla zate in namesto tebe umreti. Getsemani je dramatičen: Jezus natančno vidi, kolikokrat ga bodo vlekli za brado, kolikokrat ga bodo udarili v obraz, koliko udarcev z bičem bo dobil, kolikokrat ga bodo z nogami teptali, koliko ran bo imel na telesu; povsod seveda zraven točno število (zelo značilno za pridigarje baročnega časa). V tem stilu sledijo besede o obsodbi, o bičanju, kronanju s trnjevo krono, križanje. Vrhunec je sklepni del, ko pridigar pokaže poslušalcem Križanega (na robu je zapisana pripomba *monstra Crucifixum, pokaži Križanega*) in celotno pridigo povzame z vabilom: »Poglej zdaj Gospoda na tem svetem križu, poglej tega nebeškega zmagovalca, poglej tvojega vsega ranjenega, krvavega in razmesarjenega Kristusa. Poglej na tem križu zaradi tebe in tvojih grehov, zaradi tebe in tvojega večnega zveličanja mrtvega Jezusa, poglej njegovo sveto glavo vso razbodeno, poglej njegovo sveto obličje vse krvavo in zaplujvano, njegove svete roke in noge z železnimi žebli pribite, poglej to sveto truplo, vse raztrgano, raztepeno, prebičano in razmesarjeno, poglej njegovo ljubeče srce, ranjeno in prebodeno in reci: oh jaz nesrečnež, jaz sem vzrok tvojih ran in tvoje smrti o moj usmiljeni Jezus. S skesanim srcem spoznavam, da sem jaz kriv tvoje nedolžne smrti, k tebi se obračam, Oče nebeški, in molim.«

Kapucini so sčasoma zbrali dovolj »gradiva«, ki jim je pomagalo pri poglobljanju v značilno duhovnost Kristusovega trpljenja. Katalogi starih knjižnic kažejo, da so bile glede na število knjig posebej bogate signature, ki so zajemale asketično literaturo; to potrjujejo tudi do danes ohranjene knjige. Med njimi jih je cela vrsta, ki se posvečajo izključno premišljevanjem o Kristusovem trpljenju. Avtorji izhajajo iz različnih redovnih skupnosti, od kartuzijanov do novejših redov. Od »domačih«, kapucinskih avtorjev, je bil v Štajerski provinci dolga leta najbolj upoštevan **p. Alfonz iz Zussmarshausna** na Bavarskem, ki pa je bil član Štajerske province. V red je stopil 1632, umrl je v Gradcu 1659. Večkrat je opravljal službe gvardijana, definitorja in provincijskega vikarja, posebej pa se je uveljavil kot duhovni pisa-

telj. Njegovo najbolj znano delo *Das Leben und Leyden Oder Tugend-Spiegel Jesu Christi*, je bilo prvič natisnjeno leta 1692 v Celovcu. Namenjeno je bilo predvsem redovnikom in dejansko so ga prebirali po vseh samostanih. S poglobljenim pre-mišljevanjem Kristusovega trpljenja je avtor želel »da bi redovnik v moči sočutja in ljubezni do trpečega Kristusa sam postal človek, ki je križan svetu ter je odložil starega človeka in si nadel novega po Bogu v pravičnosti in resnici« (prim Ef. 4,24).¹⁵

Duhovni pisatelj, ki so ga kapucini zelo pogosto jemali v roke kot osnovo za premišljevanje, je bil kapucin iz renske province **p. Martin iz Cochema**. V red je stopil 1653, umrl je 1712. Kot pridigar, pisatelj in škofijski vizitator je deloval v domači provinci, potem pa vrsto let v tirolski in zatem še v češki provinci. Napisal je celo okoli 30 knjig, ki so izšle v številnih izdajah. Najbolj znano in najbolj razširjeno njegovo delo je *Das Leben Christi* (Mainz 1677–1679), v katerem največ strani posveča premišljevanjem Kristusovega trpljenja. Kot pisatelj duhovnih knjig in svetniških biografij je postal pravi »oblikovalec ljudske pobožnosti«. Njegov stil, njegov živahen jezik, nabit s čustvi in obogaten z mnogimi prispodobami, se je izpričeval kot zelo primeren za posredovanje verskih resnic ljudem, ki so mu zelo radi prisluhnili; njegov vpliv na ljudsko pobožnost v deželah srednje Evrope je bil res izreden in enkraten. Poznavalci so mnenja, da v tem prostoru ni bilo dela, ki bi »tako učinkovito pospeševalo poznanje in ljubezen do Kristusa, in sicer med kristjani vseh slojev«, kot *Das Leben Christi* p. Martina iz Cochema.¹⁶

Eden značilnih odmevov na to literaturo in duhovno naravnost v slovenskem prostoru je *Marijin pasijon*, ki ga je objavil **Andrej Šuster Drabosnjak** (1768–1825) leta 1811. Gre za prevod spisa p. Martina iz Cochema *Das kleine Leben Jesu Christi* (Frankfurt 1676). V spisu je v povezavi s Kristusovim trpljenjem posebej poudarjeno tudi Marijino trpljenje. Drabosnjak je knjigo naslovil takole: *Pasion tu je popisvanie od terpleinia Jesusa Kristusa inu niegove shalostne Matere Marie Deviza*. V pojasnilu k naslovu je zapisal: »Pasion je venka uset iz taistih Bukov katere se jemenujejo Kristusava shiulenja ali Christe Leben Buch inu u druk dane v tem lete od Andreja Shusterja Drabosnika eniga poredniga Paura u Koratene MDCCCXI.« V uvodnih besedah povzema vsebino in namen spisa, ki je dejansko bil dokaj razširjen med ljudmi, predvsem seveda na Koroškem: »Andoh-tlivi Kristjani, radi prameshlujajo tu terpenje Jesusa Kristusa; nashiga Gospuda inu Isvelizharja; taku se tudi spodobi, de mi tu terpenje, Matere Boshje Marie Devize pred ozhi potavimo. Berimo tudi tu radi, kir je ona tudi vélko is svojem zartanim Sinam .Jesusam shaúosti, inu strahu preterpeua; ona je otua is frej vole

¹⁵ Metodio da Nembro, *Quattrocento scrittori spirituali*, Laurentianum, Roma 1972, 320.

¹⁶ Metodio da Nembro, n.d. 339.

namest nashiga Odreshenika, sa nas greshnike nie dusho nebeshkimo Ozhetu gorej offrati.«¹⁷

V povzetku bi lahko rekli, da ima kapucinska pasijonska procesija na Veliki petek vseskozi izrazito spokoren namen: ob zelo dramatičnem predstavljanju Kristusovega trpljenja naj bi človek uvidel pogubnost greha, se kesal in se seveda poboljšal. Kot izhodišča procesije je treba upoštevati več dejavnikov. Prispevek poskuša vsaj bežno povzeti enega ključnih momentov. Premišljevanje Kristusovega trpljenja je imelo velik, če ne že osrednji pomen pri ustanovitelju reda manjših bratov, Frančišku Asiškem, kot tudi v vsej nadaljni zgodovini Frančiškovih redov. To tradicijo so zvesto ohranjali tudi kapucini in jo širšim množicam posredovali s prirejanjem pasijonske procesije na Veliki petek.

¹⁷ http://sl.wikipedia.org/wiki/Andrej_%C5%A0uster